

Kommunstyrelsen

Handlingsplan för självmordsprevention

Motion den 28 januari 2019 av Andreas Falk m.fl. (S)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

Kommunfullmäktige avslår motionen avseende kommunövergripande handlingsplan för självmordsprevention. Kommunfullmäktige noterar att de nämnder som identifierar ett behov av att ta fram nämndspecifika styrande dokument eller insatser för självmordsprevention förutsätts göra det. Motionen är därmed färdigbehandlad.

Sammanfattning

Förslagen i motionen handlar om att ta fram en kommunövergripande handlingsplan med självmordspreventiva åtgärder.

Av remissinstansernas utredningar framgår att det pågår många insatser för att arbeta suicidpreventivt inom kommunen. Även om det pågår många aktiviteter redan idag vad gäller suicidprevention, så identifierar flera av nämnderna att ytterligare insatser kan behöva göras inom sina respektive ansvarsområden. Det kan däremot noteras att ingen av remissinstanserna föreslår att en kommunövergripande handlingsplan tas fram för att underlätta detta arbete. Den samlade bedömning är därför att motionen bör avslås, men att de nämnder som identifierar ett behov av att ta fram nämndspecifika styrande dokument eller insatser för att stärka arbetet vad gäller självmordsprevention förutsätts göra det. Det kan förutom styrande dokument avse insatser som kompetenshöjning, utveckla intern och extern samverkan med mera. Dessa insatser ligger även i linje med de förslag som anges i motionärernas förslag.

Förslagen i motionen

Motionärerna föreslår att kommunstyrelsen tar fram en kommunövergripande handlingsplan med självmordspreventiva åtgärder för Nacka kommun. Handlingsplanen behöver enligt motionärerna innehålla förslag på utbildning och kompetenshöjande insatser, intern och extern samverkan, rutiner, riktlinjer och dokumentation samt stöd till anhöriga och efterlevande.

Stadsledningskontorets utredning och bedömning

I den senaste sammanställningen på Folkhälsomyndigheten ligger Nacka på plats 15 av Stockholms läns kommuner med 11,3 fullbordade självmord per 100 000 invånare (femårsmedelvärde för perioden 2013-2017, både män och kvinnor). För samma period sett till endast män ligger Nacka på plats 10 i Stockholms län med 16,7 självmord per 100 000 invånare. Sett till endast kvinnor ligger Nacka på plats 19 i Stockholms län med 6,2 självmord per 100 000 invånare (www.folkhalsomyndigheten.se/psykisk-ohalsa/).

2008 beslutade riksdagen om ett nationellt handlingsprogram för suicidprevention. Programmets vision är att ingen människa ska behöva hamna i en sådan utsatt situation att självmord ses som den enda utvägen. Programmet innefattar nio strategiska målområden som dels utgår från ett individperspektiv, och dels från ett befolkningsperspektiv. Det individinriktade arbetet bedrivs huvudsakligen inom hälso- och sjukvården genom att stödja personer med risk för suicid. Det befolkningsinriktade arbetet fokuserar på att skapa stödjande och mindre riskutsatta miljöer, och omfattar många olika samhällsaktörer. Ett stort fokus ligger också på att öka människors medvetenhet om självmordsproblematik och att undanröja tabun kring suicid.

Allt fler regioner, län och kommuner antar lokala handlingsplaner för att förebygga självmord. I Stockholms län finns sedan 2008 en handlingsplan för en nollvision för suicid. Denna handlingsplan omfattar däremot enbart kliniska insatser. Därför arbetar nu hälso- och sjukvårdsförvaltningen på uppdrag av Region Stockholm (fd landstinget) med att ta fram en ny handlingsplan med ett bredare perspektiv än den tidigare. Handlingsplanen kommer att färdigställas under 2019 och kommer bland annat att beröra samverkan med kommuner och hur Region Stockholm kan stötta kunskapsutvecklingen i länet, bland annat i kommuner. Enligt uppdraget ska även närståendes behov av stöd och vård beaktas. När det gäller kommunala handlingsplaner i Stockholms län har Södertälje nyligen tagit fram en handlingsplan och Stockholms stad och Solna Stad tar fram handlingsplaner under 2019. Region Stockholm kommer när den regionala handlingsplanen är klar att utgöra en rådgivande funktion för kommuner som tar fram lokala handlingsplaner för att dessa ska präglas av evidensbaserad forskning kring preventivt arbete som Nationellt Centrum för Suicidforskning och Prevention (NASP) har sammanställt.

Remissinstansernas synpunkter

Kommunstyrelsens arbetsutskott har remitterat motionen till arbets- och företagsnämnden, kommunstyrelsens verksamhetsutskott (Välfärd skola och Välfärd samhällsservice), socialnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden. Samtliga remissinstanser har inkommit med synpunkter och av nedan framgår en sammanfattning per remissinstans.

Arbets- och företagsnämnden

Arbets- och företagsnämnden föreslår att motionen avslås eftersom behovet av en kommunövergripande handlingsplan först behöver utredas. Inom arbets- och företagsnämndens ansvarsområden finns omfattande kontakter med personer med risk för

själv mord. Det är därför av stor vikt att det finns kunskap om självmord och rutiner för hur det självmordspreventiva arbetet ska gå till. Det konstateras även att det finns förbättringspotential i kommunens självmordspreventiva arbete och att stärkta interna och externa samverkansstrukturer kan vara gynnsamma i strävan att minska antalet självmord och självmordsförsök i kommunen. Ökad samverkan internt, till exempel i form av nätverk där representanter från olika processer samverkar kring utbildning, rutiner och dialog med externa aktörer, är sannolikt en effektiv åtgärd för förbättring av kommunens självmordspreventiva arbete. Ett eventuellt nytt ställningstagande om en kommunövergripande handlingsplan bör ske när kartläggning och behovsanalys är genomförd.

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott (Välfärd skola och Välfärd samhällsservice)

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott föreslår att motionen avslås och kommunfullmäktige noterar att de nämnder som identifierar ett behov av att ta fram nämndspecifika styrande dokument kan göra det inom sina ansvarsområden.

Både Välfärd skola och Välfärd samhällsservice möter människor i många olika faser i livet, allt ifrån förskola, skola till äldreomsorg bland annat. Inom dessa verksamheter sker det redan i dag ett preventivt arbete inom självmord. Av Välfärd skola och Välfärds samhällsservice gemensamma utredning lyfts att det finns en risk med en kommunövergripande handlingsplan eftersom det inte finns en sammanhållande ansvarig organisation inom kommunen. Arbetet som rör den egna nämndens område kan då försvåras och försenas av beslut som är fattade långt från verksamheten. Det preventiva arbetet inom området kan därför ske även utan en kommunövergripande handlingsplan.

Socialnämnden

Socialnämnden föreslår att motionen avslås och att kommunfullmäktige noterar att de nämnder som identifierar ett behov av att ta fram nämndspecifika styrande dokument kan göra det inom sina ansvarsområden. I samma ärende beslutade socialnämnden för egen del att uppdra åt social- och äldredirektören att återrapportera hur nämnden på lämpligt sätt ska arbeta vidare med självmordspreventiva åtgärder inom nämndens ansvarsområde.

Av nämndens beslutsunderlag framgår att risken med en kommunövergripande handlingsplan, som inte har en sammanhållande ansvarig organisation, är att arbetet som rör den egna nämndens område försvåras då beslut riskerar att fattas långt i från verksamheten. Det konstateras även att ett fortsatt utvecklingsarbete inom socialnämndens område kan bedrivas även utan en kommunövergripande handlingsplan.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden föreslår att motionen avslås och att kommunfullmäktige noterar att de nämnder som identifierar ett behov av att ta fram nämndspecifika styrande dokument kan göra det inom sina ansvarsområden. Av nämndens beslutsunderlag framgår att det område som motionen avser inte faller inom utbildningsnämndens ansvarsområde.

Äldrenämnden

Äldrenämnden föreslår att motionen avslås och att kommunfullmäktige noterar att de nämnder som identifierar ett behov av att ta fram nämndspecifika styrande dokument kan göra det inom sina ansvarsområden. I samma ärende beslutade äldrenämnden för egen del att uppdra åt social- och äldredirektören att återrapportera hur nämnden på lämpligt sätt ska arbeta vidare med självmordspreventiva åtgärder inom nämndens ansvarsområde.

Av nämndens beslutsunderlag framgår risken med en kommunövergripande handlingsplan, som inte har en sammanhållande ansvarig organisation, är att arbetet som rör den egna nämndens område försvåras av att beslut riskerar att fattas långt i från verksamheten. Det konstateras även att ett utvecklingsarbete inom äldrenämndens område kan påbörjas även utan en kommunövergripande handlingsplan.

Stadsledningskontorets samlade bedömning

Psykisk ohälsa är ett samhällsproblem som bör angripas på bred front såväl med förebyggande som behandlande insatser. Det är därför positivt att hälso- och sjukvårdsförvaltningen på uppdrag av Region Stockholm avser att ta fram en ny handlingsplan under 2019 med ett bredare perspektiv än den tidigare. Förhoppningsvis kan handlingsplanen kunna beröra hur olika aktörer kan samspela inom regionen för att förebygga och förhindra suicid bland brett i samhället. Det är även klokt att beakta även närståendes behov av stöd och vård då självmord eller självmordsförsök berör många i den enskildes omgivning. Det kan noteras att Nacka kommun, utifrån innehållet i Region Stockholms kommande handlingsplan, framöver behöver se över hur den samspelar med kommunens insatser för att säkerställa ett effektivt och brett arbete vad gäller självmordsprevention.

Av remissinstansernas utredningar framgår att det pågår många insatser för att arbeta självmordspreventivt inom kommunen. Även om det pågår många aktiviteter redan idag vad gäller självmordsprevention, så identifierar flera av nämnderna att ytterligare insatser kan behöva göras inom sina respektive ansvarsområden. Det kan däremot noteras att ingen av remissinstanserna föreslår att en kommunövergripande handlingsplan tas fram. Den samlade bedömning är därför att motionen bör avslås, men att de nämnder som identifierar ett behov av att ta fram nämndspecifika styrande dokument eller insatser för att stärka arbetet vad gäller självmordsprevention förutsätts göra det. Det kan förutom styrande dokument avse insatser så som kompetenshöjning, utveckla intern och extern samverkan med mera. Dessa insatser ligger även i linje med de förslag som anges i motionärernas förslag.

Ekonomiska konsekvenser

Stadsledningskontorets förslag medför inga direkta kostnader med anledning av förslaget.

Konsekvenser för barn

Förbättrade processer som kan förhindra suicid kan få direkt livsavgörande konsekvenser för barn och unga med psykisk ohälsa. Det fortsatta arbetet kan även indirekt påverka barns

hälsa genom att de kan vara anhöriga till personer med psykisk ohälsa och personer som har begått självmord.

Bilagor

1. Motionen
2. Protokollsutdrag från arbets- och företagsnämnden den 24 april 2019
3. Protokollsutdrag från socialnämnden den 25 april 2019
4. Protokollsutdrag från utbildningsnämnden den 9 maj 2019
5. Protokollsutdrag från äldrenämnden den 24 april 2019
6. Protokollsutdrag från kommunstyrelsens verksamhetsutskott den 14 maj 2019

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Anneli Sagnérius
Kommunjurist
Juridik- och kanslienheten